

65. OBLJETNICA MUZEJA MEĐIMURJA ČAKOVEC U SVJETLU IZLOŽBE POSVEĆENE STJEPANU LEINERU

IM 50, 2019.
IZ MUZEJSKE TEORIJE I PRAKSE
MUSEUM THEORY AND PRACTICE

ERIKA NAĐ-JERKOVIĆ □ Muzej Međimurja Čakovec, Čakovec

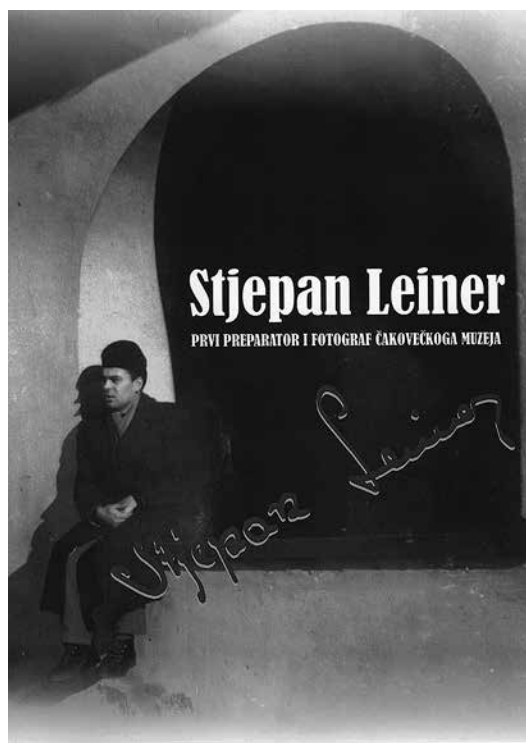
Tematska izložba posvećena Stjepanu Leineru (Čakovec, 1930. – 1972.), prvom preparatoru i fotografu Muzeja Međimurja Čakovec, koja je održana u Izložbenom salonu od 5. travnja do 5. svibnja 2019., upoznala je širu javnost sa svim segmentima muzejske djelatnosti tog Čakovčanina, a izložbom je predstavljeno i njegovo likovno-pjesničko stvaralaštvo, dosad dostupno isključivo njegovoj obitelji.

Nakon završene osmoljetke u Čakovcu, Stjepan Leiner nastavio je 1947. stručno školovanje u zapadnočeškom gradu Karlovy Vary, gdje se kao daroviti sedamnaestogodišnji stipendist upisao u stručnu keramičku školu. Nažalost, zbog rezolucije Informbira ondje se školovao samo jednu školsku godinu (1947./48.). Kada je postao punoljetan, pozvan je na odsluženje vojnog roka u Jugoslavensku ratnu mornaricu, u kojoj je proveo tri godine (1950. – 1953.).

Nakon povratka u Čakovec upoznaje akademskog kipara Aleksandra Schulteisza, koji kao član Muzealnog društva radi na osnivanju muzeja, a već 1954. obojica su postali prvi zaposlenici te novoosnovane kulturne ustanove. Netom osnovan Gradski muzej Čakovec postojao je samo kao zabilješka na službenom dokumentu o osnivanju, a iznimnim je zalaganjem prvog ravnatelja A. Schulteisza i njegova pomoćnika S. Leinera ustanova istinski zaživjela u utvrdi Staroga grada već godinu dana poslije, 1955., kada je bio otvoren prvi stalni postav.

Ta prva godina postojanja Muzeja bila je ispunjena brojnim aktivnostima poput postavljanja prve kulturno-povijesne izložbe u Domu sindikata, prikupljanja građe na terenu, prepariranja muzejskih predmeta, pripreme i rada na prvome stalnom postavu, uz kontinuirano iseljavanje stanara iz utvrde kako bi mogli biti obavljene obrtnički poslovi uređenja muzejskoga prostora.

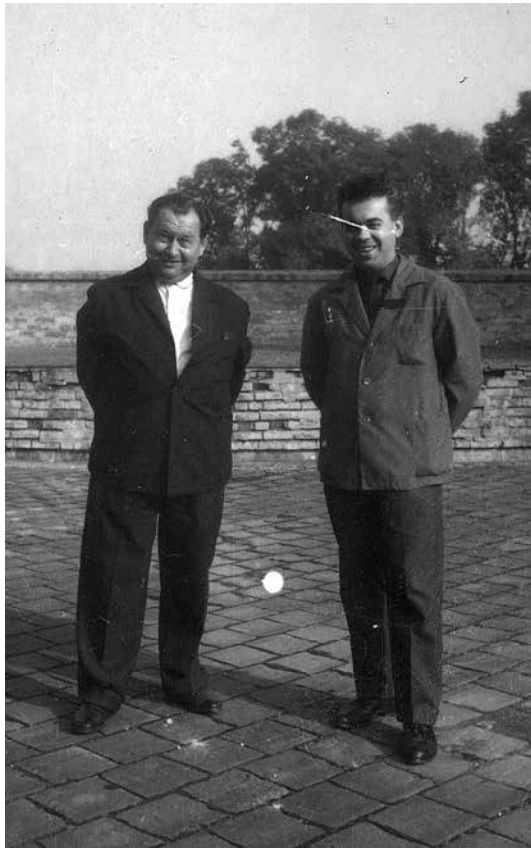
Muzej koji su utemeljili prvi čakovečki muzealci nastavio se razvijati uzlaznom putanjom zahvaljujući radu i svih kasnijih zaposlenika sve do danas. Uređenje i otvorenje Gradskog muzeja bio je pionirski podvig muzealaca prije 65 godina, a koliko je to bila zahtjevna zadaća, svjesni su i naraštaji kustosa koji trenutačno rade na novome Muzeju nematerijalne baštine, u bitno drugačijim okolnostima, uz financiranje iz europskih fondova, ali upravo u prostorima gdje je nekada počeo raditi Gradski muzej Čakovec.

sl.1. Naslovnica kataloga izložbe o Stjepanu Leineru, MMČ, 2019.

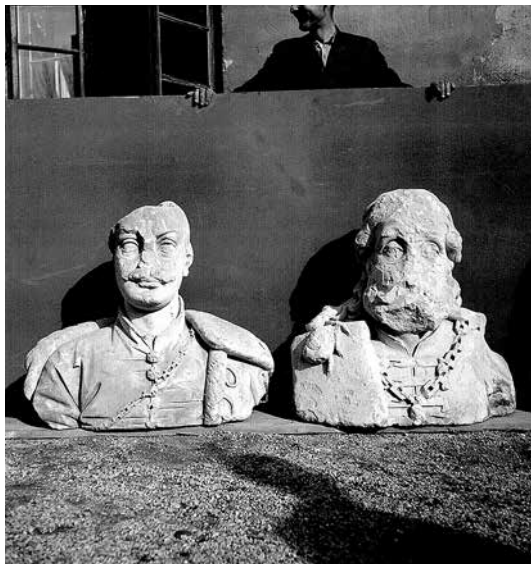
Zato je izložba o Stjepanu Leineru savršena poveznica razdoblja nastanka našega Muzeja i njegova aktualnog trenutka. Ta sinkronija zasigurno nije slučajna, a zahvaljujući tome, izložba posvećena Stjepanu Leineru imala je savršenu građevnu kulisu i opće ozračje iz vremena rađanja Gradskog muzeja. Stoga tematska izložba koja prezentira rad domicilnog muzealca iz vremena početaka Gradskog muzeja nipošto nije izložba čije se značenje procjenjuje kroz prizmu *skromne obljetničke proslave*, zbog koje se ravnateljica čakovečkog muzeja nepotrebno ispričavala na samom otvorenju, umjesto da su tom prigodom preferencijalno istaknuta postignuća ustanove i njezinih zaposlenika od posljednje, 60. obljetnice djelovanja Muzeja do danas.

U današnje vrijeme, kada različiti tzv. *muzeji* niču kao gljive poslije kiše, rad prvih djelatnika Muzeja neupućenima se možda ne čini nečim osobitim, stoga upravo muzealci uvijek iznova moraju biti edukatori i promotori svoje profesije kao primarne u očuvanju kulturne baštine. Na tom tragu nastala je i izložba posvećena S. Leineru,

sl.2. Ravnatelj Gradskog muzeja Čakovec Aleksandar Schulteis i preparator S. Leiner, 1963.

sl.3. Kamena poprsja velikaša u vlasništvu čakovečkoga muzeja
foto: S. Leiner, 1967.

sl.4. Djevojčica i stari hrast, Hlapičina, 1967.
foto: S. Leiner

sl.5. Stari Rom, koritar iz Orehovice (?),
do 1968.
foto: S. Leiner

koji je u Muzeju isprva bio zaposlen kao administrativni djelatnik i računovođa, da bi od 1963. formalno obavljao samo radne zadatke preparatora i fotografa. Bio je svestrana osoba, što je i u današnjim muzejima, osobito izvan Zagreba, vrlo poželjna osobina, zato što potrebe ovakvih ustanova za stručnim i tehničkim osobljem nisu pokriveno primjereno rangu regionalnog muzeja na način propisan Pravilnikom o stručnim i tehničkim standardima za određivanje vrste muzeja, za njihov rad, te za smještaj muzejske građe i muzejske dokumentacije Ministarstva kulture RH (NN 30/2006).

Nije li pomalo ironično da u trenutku kada izložbom upozoravamo na značaj našega prvog preparatora i fotografa Stjepana Leinera Muzej Međimurja, unatoč boljoj općoj ekipiranosti, već četiri godine nema preparatora (otkako je 2015. posljednji otišao u mirovinu), a bez fotografa smo dulje od dva desetljeća. Stoga spomenuta izložba, među ostalim, naglašava važnost preparatorske i fotografske struke u svakidašnjem radu muzeja, u sklopu kojega njihovu ulogu možemo slikovito usporediti s odjelom hitnoga bolničkog prijma.

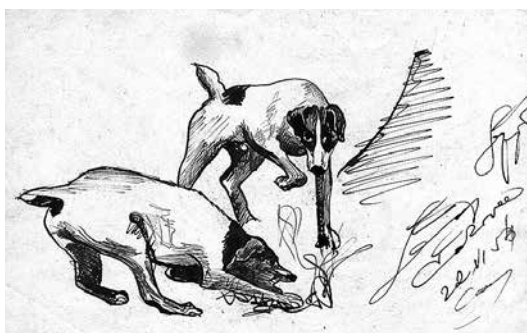
U tom svjetlu treba gledati i na muzejsko djelovanje Stjepana Leinera, koji je u čakovečkome muzeju proveo cijeli radni vijek, od 1954. do iznenadne smrti 1972., te je svojim preparatorskim radom, ali i kao fotograf, spasio brojne starine rodnoga kraja od propadanja. Osim toga, kreirao je prve suvenire čakovečkog muzeja, a ovom izložbom markiran je i kao prvi arhivski manipulator za Međimurje jer je u sklopu Gradskog muzeja, sve do osnivanja Arhivskoga sabirnog centra za Međimurje 1961., prikupljana i čuvana arhivska građa za koju je bio zadužen upravo S. Leiner. Autor je izložbe *Kovano željezo u Starom gradu* (1969.), na kojoj je rad anonimnih cehovskih majstora kovača od 16. do 18. st. prikazan kao vrijedna kulturno-povijesna baština. Bio je dugogodišnji član varaždinske podružnice Muzejskoga društva Hrvatske. Suvremenicima je ostao u sjećanju kao veliki ljubitelj starina i povijesti rodnoga kraja čije su profesionalne ambicije uvijek bile usmjerene prema afirmaciji Muzeja.

Uz izložbu je objavljen katalog koji sažima muzealni rad, likovno i pjesničko stvaralaštvo te životopis Stjepana Leinera. Odlikuje ga prigodno retro-oblikovanje graf. dizajnerice Ruse Trajkove, a uredila ga je autorica izložbe Erika Nađ-Jerković. U katalog su uvršteni prikazi dr. sc. Ines Virč i kustosice Tajane Vidović (Muzej Međimurja Čakovec), dr. sc. Jasne Požgan (Državni arhiv za Međimurje), više kustosice Silvije Sitte (Gradski muzej Bjelovar) i Maje Žvorc, mag. pov. umjetnosti i anglistike.

Izložbom je zorno predložen doprinos Stjepana Leinera muzeološkoj struci te potvrđen razlog Leinerova upisa u *Arhiv zaslužnih muzealaca*, kako je na otvorenju istaknula Iva Validžija, kustosica Muzejskoga dokumentacijskog centra.

Primljeno: 29. travnja 2019.

INVENTARNI BROJ:	NADY VITANOVIĆ	VRIJEME:	
		NALAZIŠTE:	ČAKOVEC, ULICA MATITA
ZBIRKA:		MJESTO IZVEDBE:	
MATERIJAL I TEHNIKA: drvenasta građena zemlja.		MJESTO UPOTREBE:	
PREDMET (autor, naziv, opis, stanje):		KADA I KAKO JE DOSPIO U MUZEJ:	MAREK DRILIBON IZBAVANJA KANA LIRACIJE 1979
	<i>PREHISTORIJSKA FIGURA - FETIŠ</i>	NABAVNA CIJENA:	
	<i>Neppravilna je oltka, zavajana, raga cilindra, s nagradnim, stojna, okidana, od crvenkaste, porane, zemlje, rasko, fasetirani, potpovršni, dubu, kao i uste, figuta, nepravilno, i u oblikovano, a oči, omču, tuju, oca, plavina, krasca, tu, gubica, je, nioha, 26cm, 2, ima, promjer, oko, 25cm, kadeba, je, u, staroj, zavone, kao, uste, između, nože, 1908, u, dubini, od, preko, 3m, Me, da, polje, u, središtu, malak, ma, u, Med, 1800, malak, zavod, je, osamljena, soje, ra, u, grobnici, Hrvatsky</i>	KATEGORIJA VRIJEDNOSTI:	
SIGNATURA:		INVENTARNI OMOT:	
VELIČINA, TEŽINA: 19x5 26cm		FOTO, DIA:	
BROJ KOMADA:	INVENTIRAO	LITERATURA:	
		SMJESTA: izložba (Arheološki)	
		BILJEŠKA: Po prvi put objavljena u knjizi: <i>Arheološki spomenici u Međimurju</i> 1979	

LITERATURA

1. Feletar, Drago. *Zlatonosni šljunci Drave i Mure*. Međimurski kalendar, 1969.
2. Tomičić, Željko. *In memoriam: Stjepan Leiner (1930. – 1972.)*. Međimurski kalendar, 1973.
3. Ramušćak, Ljubica. *40. godina Muzeja Međimurja Čakovec 1955. – 1995*. Proslav i kronologija. Katalog Muzeja Međimurja Čakovec, 1995.
4. Lisjak, Vinko. *Izvorišta i tokovi, stoljeće društvenog, kulturnog i zabavnog života Čakovca*. Čakovec: Dvije lije, 1997.
5. Žvorc, Maja. Stjepan Leiner. Katalog *60 godina Muzeja Međimurja Čakovec*. Čakovec: Muzej Međimurja Čakovec, 2014.

sl.6. Međimurska hiža u Ivanovcu (?), oko 1967.

foto: S. Leiner

sl.7. Radovi u središtu Čakovca, do 1959.

foto: S. Leiner

sl.8. Inventarna kartica arheološkog predmeta s crtežom S. Leinera, 1969.

sl.9. Suvenir S. Leinera za čakovečki muzej, oko 1970.

sl.10. *Dva psa*, crtež S. Leinera, 1954., tuš/papir, privatno vlasništvo

**THE 65TH ANNIVERSARY OF THE MUSEUM OF MEĐUMURJE
IN ČAKOVEC IN THE LIGHT OF AN EXHIBITION DEDICATED TO
STJEPAN LEINER**

From April 5 to May 5 2019, the exhibition salon of the Museum of Međumurje in Čakovec presented a thematic exhibition devoted to Stjepan Leiner (Čakovec, 1930 – 1972), the first photographer and preparator of the former Čakovec Municipal Museum. It also showed, for the first time, his poetry and artwork. Among other things, the exhibition drew the attention of visitors to the importance of the professions of preparatory and photographer in everyday museum operations.

Up to 1960, apart from the director, Aleksandar Schulteisz, Leiner was the only employee of the museum. Together they collected and prepared museum material and took part in the preparation of the first permanent display. Čakovec Municipal Museum was opened in 1955. From 1957 to 1961 Leiner was also the first archivist for Međimurje, because archival records were at that time collected and stored in the archive department of the museum. He founded the first photographic laboratory in Čakovec Museum, and left behind him an ample collection of photos. He was the creator of the first museum souvenirs and of the exhibition “Wrought Iron in the Burg” (1969), on which the work of anonymous guild craftsmen from the 16th to the 18th century was shown, as very worthwhile cultural history heritage.